שאול שיף

ישראל בת שישים – איזו דמוקרטיה?

(שלושה סיפורים מהחיים מצקלונו של איש אחד)

1. דם יהודים הפקר

"ב (השם המלא שמור במערכת) נסע עם רעייתו, הנמצאת בחודשי הריון מתקדמים לגוש עציון. הנסיעה הייתה באור יום, בבוקר המוביל מדרום הר חברון לצומת הגוש. במהלך הנסיעה, לאחר שעברו את אחד היישובים, ראה הזוג כי הכביש חסום באבנים ובצמיגים בוערים. ילדים עשרות נערים וילדים, שוהלו לידות לעברם אבנים. הזוג לא יכול היה בשלב זה להסתובב ולחזור עם רכבו, ועל כן עצר בצד הדרך. האישה הוציאה את כותחות הביטחון והבעל יצא עם אקדחו והחל לירות באוויר כדי להגיס את המתפרעים. היריות לא הועילו ואחד מהמתפרעים התקרב לרכב כשבידו עם אבן ענקית, ודק ירידת באוויר, נמוכות יותר, של "ב, הסיגו אותו מעט לאחור. כמעט היה בין פגיעת האבנים בזוג או לחילופין פגיעת כדורי אקדחו של "ב. במתפרעים. רק חששו של "ב כי ייעצר על־ידי המשטרה וצדקתו תצא לאור בעוד שנים, מנע ממנו לירות על המתפרעים. "ב העדיף שהוא ואשתו ההרה ייפגעו מאבנים ולא יעבירו מסכת של התבזויות והשפלות בחדרי המעצר של מחוז ש".

בכל אותה העת הגיעו רכבים נוספים למחסום וספגו מטחי אבנים. "ב, ממקום המחסה בו שהה עד להגעת כוחות הביטחון, צילם מספר תמונות של האירוע (בולן שמורות במערכת). כשפיתח את התמונות ראה לתדהמתו כי בצד השני של מחסום האש והאבנים, עומדת משאית צבאית ובה חיילים ובסמוך אליה תונה רכב ביטחון של אחד היישובים, לעורות שראו ושמעו את הירי ההתפרעות – לא חשו לעזרת האזרחים שעמדו בצד השני של המחסום ופצו מטחי אבנים. מעבר לכך, באותת התמונות נראו בסמוך לכביש מספר מבוגרים שהנחו את המתפרעים הצעירים ועודדו אותם. אחד מהמבוגרים שזוהה כאיש שכונאל, צילם את האירוע והיה כבראה שותף לן. שום מילה לא נשמעה בתקשורת על ניסיון הפיגוע הזה, שכמעט נגמר באסון רשום ארגון לזכויות אדם. לא גינה אותו במילים צבועות. פשפים מעין אלה חוזרים ונשנים כמעט מדי שבוע. ואינם מגיעים כלל לידיעת הציבור, בעוד שכל פעילות מחאה או בנייה של מתיישבים, זוכות לגינוי באופן משתלח על־ידי חלק מאמצעי התקשורת וארגוני שלום למיניהם. שאלנו את "ב מדוע לא פנה למשטרה או הגיש תלונה על התנהלות הצבא והוא השיב כי אחרי אירועי הגירוש בגוש קטיף ועמונה, אין הוא מאמין כי נושא שכזה יטופל כראוי, כשם שאירועים אחרים שקשורים בהתפרעויות של פלשתינים וגזלות אדמות ה' בידי פלשתינים אינם מטופלים על־ידי נורמי האכיפה. עצוב.

2. ה"עריק"

לפני כשנתיים נצעד "ב ביום שישי על־ידי המשטרה הצבאית. טענת מצ'ת: "הינך עריק". לא עזרו כל ניסיונות השכנוע של "ב, כי הוא משרת ביחידת מילואים מובחרת, תמיד שם להגיע לשירות מילואים וכי בימלוחם לשחרור שלפנינו עם מפקדו הישיר כדי לאמת זאת. השוטרים אף לא נענו לתחנוניו לדחות את הבירור עד לאחר השבת, משום שבביתו מתקיים אירוע משפחתי מיוחד. השוטרים לקחוהו למעצר כשהוא אזוק עד ליום ראשון. ביום ראשון נשפט "ב על ידי שופט צבאי שזיכהו באומן מיידי.

"ב הוסיף כי אכזריות שכזאת ופגיעה חמורה בחיי אזרח נאמן ושומר חוק, לא יי בשתיקה והגיש תביעה אזרחית נגד המדינה. הדיונים המשפטיים התקיימו בבית משפט השלום בירושלים בפני השופטת מלכה אביב. "ב, שזמנו יקר, הציע להגיע לפשרה מוסכמת, אך נציגי המדינה סירבו. לקראת פסק הדין האמור להימסר בסוף החודש הקרוב, הציעה השופטת בימים אלה לנציגי המדינה, לבוא בדברים עם "ב. הצעתה הינה שהמדינה תפרסם מכתב התנצלות בשני העיתונים היומיים הגדולים (ידיעות אחרונות ומעריב), שיינתן פיצוי כספי על עוגמת הנפש הרבה שנגרמה ל"ב וכן הבסה המדינה את הוצאות המשפט. נציגי המדינה טרם השיבו להצעה מאחר ולדבריהם עליהם לשקול את הנושא על כל היבטיו ולהיוועץ עם הממונים עליהם. ראם יאשלו הקורא הכיצד לא מצאו לנכון נציגי המשטרה אותה שבת שחורה, כאשר "ב התחנן על נפשו והסביר כי טעות בידם - אז שאלתם.

3. הצלם הסלקטיבי

במהלך הגירוש מגוש קטיף, הגיע "ב לעצרת מחאה בצומת קסטינה. במהלכה הוכה קשות על ידי שוטרים, כאשר נחלץ לעזרת אחיו בעת ששוטרים הפליאו בו מכותיהם. "ב צעק לעבר השוטרים שיעזבו את אחיו מאחר וחסו קצר קודם לכן הוא נפגע קשות בתאונת דרכים ובנוסף, לא עשה דבר וזלת השתתפות פאסיבית בעצרת. השוטרים לא רק שלא שעו לבקשתו של "ב אלא, כאמור, הכו גם אותו ל"שק תבטות" הכרתו של "ב אבדה והוא הובל לטיפול בבית חולים כשהוא סובל משברים בפניו ומחבלות קשות בבלסת ובבית החזה. סיפור זה דווח בזמנו בהרחבה במדור זה. בעקבות האירוע הגיש "ב תלונה ליחידה לחקירות שוטרים ומקביל הוגשה נגדו תביעה על־ידי המשטרה. מח"ש משכה את החקירה במשך כשנתיים, כאשר בפרקי החקירה החלה על ידה כשנה וחצי מעת הגשת התלונה - דבר שעולה מתוך עין בתוק. מיותר לציין, כי כאשר מקרי השוטרים במח"ש, הם טענו להגנתם כי עבר זמן רב מאז האירוע ואינם זוכרים את הפרטים המלאים, ומכאן גם החלטת מח"ש לסגור התיק מחוסר ראיות.

"ב הגיש עדר בפני מח"ש על סגירת התיק ולאחרונה, לאחר דרישות חוזרות ונשנות, הגיעו לידיו תלטות הוויזואלי שתיעדו את האירוע על־ידי המשטרה. הקורא וודאי לא יופתע לקרוא כי שני השוטרים שצילמו את האירוע חיו "סומים" לעיתים. שכן, כאשר השוטרים אפפו ב"ב, גם שתי המצלמות לעבר האסלם, אפשלם שחור משחור, ודיוקא באותן דקות אורכות שי"ב היה למרומם בידי השוטרים. יצויין, כי ניתן לשמוע באותו שלב את קריאות התצלה לעבר השוטרים. בין היתר: "למה לתת לו בעיטה בראש?!" "הוא התעלף, תפסיקו להרביץ לו" וכדומה. ציבור גדול ממתין עתה בסקרנות להחלטת מח"ש על העיר.

בסוד שיח אדמו"רים

"והחזקת בו"

אמנם הפסוק אליו מתייחס הסיפור המובא כאן שייך לפרשה של שבת שעברה אך הוא ראוי להיזכר בכל עת. המקביל לו בפרשתנו הוא הפסוק: "ונתתי גשמכם בעתם", עליו דרשו בעלי מוסר, כי השלמות בגמילות חסדים היא כאשר מעשה החסד נעשה בעת הנזקה לצדקה.

כששבת הרבי אודי מסטרליסק זצ"ל, המכונה "הישרף" אצל ציסו רבי מנחם מנדיל מקוסוב זצ"ל - נתודעו לאותה שבת בקוסוב אנשים רבים מכל ערי הסביבה. בין הבאים היה יהודי אחד בשם ר' משה ממקודבי הרבי מקוסוב. ר' משה היה חובב בספר אחד, עשיר גדול ובעל צדקה וגמ"ח. פתאום נחשך עליו הגלגל וירד מנכסיו, ולא הקפ לו גם לשלם לפריץ את תשלומי דמי החכירה שהוא חייב לו, והפריץ אדים עליו שישים אותו במאסר ויעגישו גם בעונשין אחרים.

עם צאת השבת נכנס האיש לאדמו"ר מקוסוב, וגילה לו את מצבו הרע. שלח אותו האדמו"ר מיד לניסו הרב מסטרליסק לשפוך גם לפניו את מר נפשו. בא האיש אל ה"ישרף", וסח גם לו את דאגתו, השיב לו ה"ישרף": משתתף אני בצערך, והנני ללכת למקוה עבורך, וחכות המקוה תגן עליך.

בא האיש בחזרה להרבי מקוסוב, וסיפר לו שכך וכך השיב לו הרבי מסטרליסק, אמר לו הרבי מקוסוב לך שניה לניסי האדמו"ר, ואמור לו שבמקוה לא תשלם את החובות לנושיך. הלך האיש ומסר את דברי הרבי מקוסוב ל"ישרף".

אמר לו ה"ישרף": בני אמסור לך גם זכות מצוות תפילין שאניח היום. שהיא זכות גדולה יותר. חזר ר' משה להרבי מקוסוב וסיפר לו הדברים. אמר לו הרבי: תלך עוד פעם לניסי, ותאמר לו בשמי, כי גם בתפילין לא תמצה את הנישים שלך. קרים האיש את מגורות רבו, בא בפעם השלישית ל"ישרף", ומסר לו את דברי הרבי מקוסוב. אמר לו ה"ישרף": עוד זכות אחת. אמסור לך זכות התפילה שתתפלל היום, ומעתה - בכל שלוש זכויות הללו תיושע א"ה.

כאשר בא האיש שוב להרבי מקוסוב, אמר לו הרבי: תלך ותאמר לניסי, כי גבל אלה לא תשלם אפילו חוב אחד.

כששמע ה"ישרף" גם זאת, הלך בעצמו לניסו לשמוע ממנו מה שאלתו ומה בקשתו. אמר לו הרבי מקוסוב שאלתי ובקשתי, ששניכם ניסע לשבועות אחדים בין אנ"ש לקבץ את סכום המעות הנחוץ להאיש, בשביל לקיים מצוות "והחזקת בו", ולא זו בלבד עד שנסעו למה מקומות, זה בבה וזה בבה, וקיבצו את כל הסכום הנדרש, וקמתו להאיש שיידע מנכסיו, הלה שילם בבפוי זה את כל חובותיו, וגם את החוב לפריץ הכפר, ובמשך זמן קצר עזר לו השי"ת ונעשה שוב עשיר גדול כמקודם והתנהג במידות טובות, ועשה צדקה וחסד עם הבריות.

(מסיפורי הרב שלמה יוסף זוין זצ"ל)